

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 18ης Ιανουαρίου 2007*

Στην υπόθεση C-332/05,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Bundessozialgericht (Γερμανία) με απόφαση της 5ης Ιουλίου 2005, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 12 Σεπτεμβρίου 2005, στο πλαίσιο της δίκης

Aldo Celozzi

κατά

Innungskrankenkasse Baden-Württemberg,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. W. A. Timmermans, πρόεδρο τμήματος, R. Schintgen (εισηγητή), P. Kūris, J. Makarczyk και Γ. Αρέστη, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

γενικός εισαγγελέας: L. A. Geelhoed
γραμματέας: H. von Holstein, βοηθός γραμματέας,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησεως της 15ης Ιουνίου 2006,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- το Innungskrankenkasse Baden-Württemberg, εκπροσωπούμενο από τον R. Kitzberger, Rechtsanwalt,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον V. Kreuschitz και την I. Kaufmann-Bühler,

κατόπιν της απόφασεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Arrêt

- ¹ Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 3, παράγραφος 1, και 23, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996 (ΕΕ

1997, L 28, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 1408/71), καθώς και των άρθρων 7, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ L 257, σ. 2), και 39 ΕΚ.

- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του A. Celozzi και του Innungskrankenkasse Baden-Württemberg (στο εξής: Innungskrankenkasse) λόγω της αρνήσεως του δεύτερου να λάβει υπόψη αναδρομικώς, για τον υπολογισμό του ύψους του ημερήσιου επιδόματος ασθενείας (στο εξής: επίδομα ασθενείας) που χορηγείται στον προσφεύγοντα της κύριας δίκης κατ' εφαρμογή της γερμανικής νομοθεσίας, τη μεταβολή της φορολογικής κατηγορίας στην οποία αυτός υπάγεται.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική νομοθεσία

- 3 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 προβλέπει τα εξής:

«Τα πρόσωπα που κατοικούν στο έδαφος ενός από τα κράτη μέλη και για τα οποία ισχύουν οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού υπόκεινται στις υποχρεώσεις και απολαύουν των δικαιωμάτων που απορρέουν από τη νομοθεσία κάθε κράτους μέλους υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του, υπό την επιφύλαξη ειδικών διατάξεων του παρόντος κανονισμού.»

- 4 Σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68, ο εργαζόμενος που είναι υπήκοος κράτους μέλους απολαύει, στο έδαφος των λοιπών κρατών μελών, «των ιδίων κοινωνικών και φορολογικών πλεονεκτημάτων με τους ημεδαπούς εργαζομένους.»

Η εθνική νομοθεσία

- 5 Το άρθρο 47 του βιβλίου V του Sozialgesetzbuch (στο εξής: SGB) έχει ως εξής:

«(1) Το επίδομα ασθένειας ανέρχεται στο 70 % των κανονικών αποδοχών από μισθωτές υπηρεσίες και του εισοδήματος από μισθωτές υπηρεσίες που έχει αποκτήσει ο εργαζόμενος, εφόσον επί των αποδοχών αυτών και του εισοδήματος αυτού επιβάλλονται ασφαλιστικές εισφορές [κανονικές αποδοχές (Regelentgelt)]. Το επίδομα ασθένειας, το οποίο υπολογίζεται με βάση τις αποδοχές από μισθωτές υπηρεσίες, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 90 % των καθαρών αποδοχών από μισθωτές υπηρεσίες, οι οποίες υπολογίζονται κατ' ανάλογη εφαρμογή της παραγράφου 2. Οι κανονικές αποδοχές υπολογίζονται σύμφωνα με τις παραγράφους 2, 4 και 6. Το επίδομα ασθένειας καταβάλλεται για κάθε ημερολογιακή ημέρα. Αν η καταβολή του αφορά έναν ολόκληρο ημερολογιακό μήνα, θεωρείται ότι ο μήνας περιλαμβάνει 30 ημέρες.

(2) Για τον υπολογισμό των κανονικών αποδοχών, οι αποδοχές από μισθωτές υπηρεσίες που απέκτησε ο ασφαλισμένος κατά το τελευταίο διάστημα εκκαθάρισης των αποδοχών πριν από την επέλευση της ανικανότητας προς εργασία, τουλάχιστον πάντως οι αποδοχές που εισπράχθηκαν κατά τη διάρκεια των τελευταίων τεσσάρων εβδομάδων (κρίσιμη περίοδος για τον υπολογισμό), από τις οποίες αφαιρούνται οι εφάπαξ καταβληθείσες αμοιβές, διαιρούνται με τον αριθμό των ωρών για τις οποίες καταβλήθηκαν οι αποδοχές αυτές. Το πηλίκο πολλαπλασιάζεται με τον αριθμό των κανονικών εργασιμων ωρών ανά εβδομάδα, ο οποίος προκύπτει από το περιεχόμενο της εργασιακής σχέσης, και διαιρείται με το 7. Αν οι αποδοχές υπολογίζονται μηνιαίως ή δεν είναι δυνατός ο υπολογισμός των κανονικών αποδοχών σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2, ως κανονικές αποδοχές νοείται το ένα τριακοστό των αποδοχών που απέκτησε ο ασφαλισμένος κατά τον τελευταίο ημερολογιακό μήνα της εκκαθάρισης των αποδοχών του πριν από την επέλευση της ανικανότητας προς εργασία, από τις οποίες αφαιρούνται οι εφάπαξ καταβληθείσες αμοιβές.

[...]

(6) Οι κανονικές αποδοχές λαμβάνονται υπόψη μέχρι το ύψος του ποσού που αποτελεί το όριο για τον υπολογισμό των ημερήσιων εισφορών.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 6 Ο Α. Celozzi, Ιταλός υπήκοος γεννημένος το 1942, διέμεινε και εργάστηκε για μεγάλο χρονικό διάστημα στη Γερμανία, ενώ η σύζυγός του, Ιταλίδα υπήκοος η οποία δεν εργαζόταν, εξακολούθησε να κατοικεί στην Ιταλία μαζί με τα παιδιά τους.
- 7 Ο Α. Celozzi ήταν ασφαλισμένος στο Innungskrankenkasse λόγω της τελευταίας του εργασίας ως οικοδόμου. Τον Μάιο του 1977, μετά από νοσηλεία του σε νοσοκομείο, ο προσφεύγων έλαβε αναρρωτική άδεια λόγω μακροχρόνιας ασθένειας και το καθού του χορήγησε επίδομα ασθένειας από τις 20 Ιουνίου 1997 μέχρι τις 27 Ιανουαρίου 1998 και από τις 26 Φεβρουαρίου μέχρι τις 5 Νοεμβρίου 1998. Στη συνέχεια, ο προσφεύγων της κύριας δίκης άρχισε να λαμβάνει επίδομα ανεργίας.
- 8 Για τον υπολογισμό του επιδόματος ασθένειας, το Innungskrankenkasse έλαβε ως βάση τις αποδοχές που κατέβαλε στον Α. Celozzi ο εργοδότης του τον Απρίλιο του 1997, δηλαδή, τις τελευταίες αποδοχές του. Κατά το χρονικό εκείνο σημείο, η φορολογική καρτέλα μισθωτού που εκδίδει κάθε ημερολογιακό έτος η αρμόδια δημοτική αρχή και που ο εργαζόμενος παραδίδει στον εργοδότη του (στο εξής: φορολογική καρτέλα) ανέφερε ότι ο Α. Celozzi υπαγόταν στη φορολογική κατηγορία II, δηλαδή στην κατηγορία που εφαρμόζεται κανονικά για εργαζόμενο

με παιδιά που διαμένει σε μόνιμη βάση από τον/τη σύζυγό του, και ότι ετύγχανε φορολογικής ελαφρύνσεως λόγω των δύο τέκνων. Υπ' αυτές τις συνθήκες, ο προσφεύγων της κύριας δίκης έλαβε καθαρές αποδοχές ύψους 2 566,22 γερμανικών μάρκων (DEM) και ημερήσιο επίδομα ασθενείας 72,70 DEM. Αν είχε υπολογιστεί βάσει της φορολογικής κατηγορίας III, η οποία ισχύει κατά κανόνα για τους έγγαμους εργαζομένους που συμβιώνουν με τον σύζυγό τους, ο οποίος όμως δεν εργάζεται, το ύψος των καθαρών αποδοχών θα ανερχόταν στα 2 903,52 DEM και το επίδομα ασθενείας θα έφθανε τα 82,25 DEM.

- 9 Τον Αύγουστο του 2000, ο A. Celozzi κάλεσε το Innungskrankenkasse να επανεξετάσει τον τρόπο υπολογισμού του επιδόματός του ασθενείας και να θεωρήσει ότι ο προσφεύγων υπάγεται στη φορολογική κατηγορία III, η οποία είναι ευνοϊκότερη από εκείνη στην οποία είχε υπαχθεί και οι προϋποθέσεις της οποίας πληρούνταν κατά τον χρόνο γενέσεως του δικαιώματος λήψεως της παροχής. Προς τον σκοπό αυτόν, υποστήριξε ότι εκ των υστέρων ο φόρος εισοδήματός του είχε μειωθεί και το επίδομά του ανεργίας είχε αυξηθεί.
- 10 Ενώ η αρμόδια γερμανική δημόσια οικονομική υπηρεσία επιβεβαίωσε ότι από το 1997 συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις της υποβολής κοινής φορολογικής δηλώσεως του A. Celozzi και της συζύγου του, το Innungskrankenkasse αρνήθηκε να του καταβάλει αναδρομικώς υψηλότερο επίδομα ασθένειας, με το αιτιολογικό ότι το επίδομα αυτό είχε υπολογιστεί ορθώς κατά τον χρόνο κατά τον οποίον ο προσφεύγων έπαυσε να εργάζεται λόγω ασθενείας και ότι, σύμφωνα με τη σχετική νομολογία, η αναδρομική μεταβολή της φορολογικής κατηγορίας δεν ασκεί καμιά επιρροή στο ύψος του επιδόματος αυτού.
- 11 Κατόπιν της απορρίψεως των αιτημάτων του στους προηγούμενους βαθμούς δικαιοδοσίας, ο A. Celozzi άσκησε ενώπιον του Bundessozialgericht αναίρεση, προς στήριξη της οποίας επικαλείται παράβαση του πρωτογενούς και του παραγώγου κοινοτικού δικαίου. Υποστηρίζει ότι, καθόσον στην πραγματικότητα υπάγεται στη φορολογική κατηγορία III και όχι στη δυσμενέστερη φορολογική κατηγορία II, στην

οποία υπήχθη λόγω του ότι η σύζυγός του κατοικούσε στην Ιταλία, υφίσταται ως διακινούμενος εργαζόμενος ειδικό μειονέκτημα που συνιστά δυσμενή μεταχείριση εις βάρος του. Ακόμη και αν η μεταβολή της φορολογικής κατηγορίας στην οποία υπήχθη ήταν δυνατή υπό ορισμένες συνθήκες, και εφόσον αποδεικνυόταν η οικογενειακή και οικονομική του κατάσταση, θα ήταν πάντως υποχρεωμένος να υποβάλει ρητώς ιδιαίτερη αίτηση. Η προϋπόθεση της υποβολής μιας τέτοιας αιτήσεως έχει ως συνέπεια οι διακινούμενοι εργαζόμενοι, των οποίων οι σύζυγοι συχνά εξακολουθούν να διαμένουν στο κράτος καταγωγής τους, να υπάγονται αρχικώς σε εσφαλμένη φορολογική κατηγορία, και συγκεκριμένα στη φορολογική κατηγορία των συζύγων που ζουν χωριστά, και, σε περίπτωση ανικανότητάς τους προς εργασία, να λαμβάνουν επίδομα ασθένειας χαμηλότερο από εκείνο που θα δικαιούνταν αν είχαν υπαχθεί στη φορολογική κατηγορία που αντιστοιχεί στην πραγματική τους κατάσταση, χωρίς, επιπλέον, να τους παρέχεται η δυνατότητα της εκ των υστέρων διορθώσεως της ανακρίβειας αυτής. Ως εκ τούτου, το γερμανικό δίκαιο εισάγει εμμέσως δυσμενή διάκριση, πολλώ μάλλον καθόσον καμία υπηρεσία δεν επέστησε στην προσοχή του προσφεύγοντος της κύριας δίκης ούτε στην εν λόγω ανακρίβεια ούτε στη δυνατότητα αλλαγής της φορολογικής κατηγορίας στην οποία είχε υπαχθεί αυτεπαγγέλτως.

- 12 Υπ' αυτές τις συνθήκες, το Bundessozialgericht αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Συμβιβάζεται με τις διατάξεις του πρωτογενούς και/ή του παράγωγου κοινοτικού δικαίου [και ειδικότερα με το άρθρο 39 ΕΚ (πρώην άρθρο 48 της Συνθήκης ΕΚ), το άρθρο 3, παράγραφος 1, και το άρθρο 23, παράγραφος 3, του κανονισμού [...] 1408/71 και το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού [...] 1612/68] το γεγονός ότι ο έγγαμος διακινούμενος εργαζόμενος που απασχολείται στη Γερμανία και του οποίου ο σύζυγος κατοικεί σε άλλο κράτος μέλος λαμβάνει επίδομα ασθένειας που

συναρτάται πάντοτε προς τις καθαρές αποδοχές του, οι οποίες προκύπτουν από τη φορολογική κατηγορία που αναγράφεται στη φορολογική καρτέλα του εργαζομένου, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η μεταγενέστερη, αναδρομική και ευνοϊκή γι' αυτόν, μεταβολή των φορολογικών στοιχείων που εξαρτώνται από την οικογενειακή του κατάσταση;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 13 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, πρέπει κατ' αρχάς να υπομνησθεί ότι, όσον αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, η αρχή της ίσης μεταχείρισεως που κατοχυρώνει το άρθρο 39, παράγραφος 2, ΕΚ εξειδικεύεται, όσον αφορά την κοινωνική ασφάλιση των διακινούμενων εργαζομένων, στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71.
- 14 Ως εκ τούτου, πρέπει να εξεταστεί αν από τον εν λόγω κανονισμό και μόνον προκύπτουν τα στοιχεία που είναι αναγκαία για την επίλυση της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.
- 15 Υπ' αυτές τις συνθήκες, πρέπει να εξεταστεί αν παροχές όπως οι επίδικες στην κύρια δίκη εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού.

- 16 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η διάκριση μεταξύ των παροχών που αποκλείονται από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 και αυτών που εμπίπτουν στο πεδίο αυτό έγκειται κατ' ουσία στα συστατικά κάθε παροχής στοιχεία, ιδίως στον σκοπό και στις προϋποθέσεις χορηγήσεώς της, και όχι στο εάν μια παροχή χαρακτηρίζεται ή όχι από την εθνική νομοθεσία ως παροχή κοινωνικής ασφάλισεως (βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 27ης Μαρτίου 1985, 249/83, Hoeckx, Συλλογή 1995, σ. 973, σκέψη 11, της 10ης Μαρτίου 1993, C-111/91, Επιτροπή κατά Λουξεμβούργου, Συλλογή 1993, σ. I-817, σκέψη 28, της 2ας Αυγούστου 1993, C-66/92, Acciardi, Συλλογή 1993, σ. I-4567, σκέψη 13, και της 27ης Νοεμβρίου 1997, C-57/96, Meints, Συλλογή 1997, σ. I-6689, σκέψη 23).
- 17 Επίσης, το Δικαστήριο έχει κρίνει επανειλημμένως ότι μία παροχή μπορεί να θεωρηθεί παροχή κοινωνικής ασφάλισεως, πρώτον, εφόσον χορηγείται στους δικαιούχους σε νομοθετικώς προβλεπόμενες περιπτώσεις, ανεξαρτήτως οποιασδήποτε κατά περίπτωση εκτιμήσεως συναρτώμενης με προσωπικές ανάγκες, και, δεύτερον, εφόσον η παροχή αυτή έχει σχέση με κάποιον από τους ρητώς προβλεπόμενους στο άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 κινδύνους (βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσες αποφάσεις Hoeckx, σκέψεις 12 έως 14, Επιτροπή κατά Λουξεμβούργου, σκέψη 29, Acciardi, σκέψη 14, και Meints, σκέψη 24).
- 18 Δεν αμφισβητείται ότι οι προϋποθέσεις αυτές πληρούνται στην υπόθεση της κύριας δίκης.
- 19 Πράγματι, αφενός, οι διατάξεις του άρθρου 47 του βιβλίου του SGB παρέχουν στον δικαιούχο, σε περίπτωση ανικανότητας προς εργασία λόγω ασθένειας, δικαίωμα σε επίδομα ασθένειας, ανεξαρτήτως οποιασδήποτε κατά περίπτωση εκτιμήσεως συναρτώμενης με προσωπικές ανάγκες, και, αφετέρου, οι παροχές τέτοιας φύσεως αναφέρονται ρητώς από το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 1408/71.

- 20 Κατά τα λοιπά, όσον αφορά τη χορήγηση από τον εργοδότη παροχών που επέχουν τη θέση μισθού, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι οι παροχές αυτές, καθώς και τα ημερήσια επιδόματα ασθενείας, των οποίων η καταβολή αναστέλλεται από τη χορήγηση επί έξι εβδομάδες της παροχής αυτής, αποτελούν παροχές που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 (βλ. απόφαση της 3ης Ιουνίου 1992, C-45/90, Paletta, Συλλογή 1992, σ. I-3423, σκέψη 17).
- 21 Επομένως, το ερώτημα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο πρέπει να εξεταστεί υπό το πρίσμα του κανονισμού 1408/71 και, ειδικότερα, του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού.
- 22 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, όπως έχει κρίνει επανειλημμένως το Δικαστήριο, ο σκοπός του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 είναι η εξασφάλιση, σύμφωνα με το άρθρο 39 ΕΚ, υπέρ των προσώπων στους οποίους εφαρμόζεται ο κανονισμός, της ισότητας όσον αφορά την κοινωνική ασφάλιση, ανεξαρτήτως ιθαγενείας, με τη σχετική κατάργηση κάθε διακρίσεως απορρέουσας από τις εθνικές νομοθεσίες των κρατών μελών (αποφάσεις της 25ης Ιουνίου 1997, C-131/96, Mora Romero, Συλλογή 1997, σ. I-3659, σκέψη 29, και της 21ης Σεπτεμβρίου 2000, C-124/99, Borawitz, Συλλογή 2000, σ. I-7293, σκέψη 23).
- 23 Αποτελεί πάγια νομολογία ότι η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, όπως διατυπώνεται στο εν λόγω άρθρο 3, παράγραφος 1, απαγορεύει όχι μόνον τις εμφανείς διακρίσεις, λόγω ιθαγενείας των δικαιούχων των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως, αλλά και κάθε συγκεκαλυμμένη μορφή διακρίσεως η οποία, με την εφαρμογή άλλων κριτηρίων διακρίσεως, καταλήγει στην πράξη στο ίδιο αποτέλεσμα (προαναφερθείσες αποφάσεις Mora Romero, σκέψη 32, και Borawitz, σκέψη 24).

- 24 Έτσι, πρέπει να θεωρείται ότι συνεπάγονται εμμέσως δυσμενείς διακρίσεις οι προϋποθέσεις του εθνικού δικαίου οι οποίες, μολονότι εφαρμόζονται χωρίς διάκριση λόγω ιθαγενείας, θίγουν κυρίως ή στη μεγάλη πλειονότητά τους τους διακινουμένους εργαζομένους, καθώς και οι αδιακρίτως εφαρμοζόμενες προϋποθέσεις των οποίων η πλήρωση είναι ευκολότερη για τους ημεδαπούς εργαζομένους απ' ό,τι για τους διακινουμένους εργαζομένους ή οι οποίες ενέχουν τον κίνδυνο να λειτουργήσουν σε βάρος ειδικά των διακινουμένων εργαζομένων (απόφαση της 23ης Μαΐου 1996, C-237/94, O'Flynn, Συλλογή 1996, σ. I-2617, σκέψη 18, και προπαρατεθείσα απόφαση Borawitz, σκέψη 25).
- 25 Η κατάσταση διαφέρει μόνον αν οι διατάξεις δικαιολογούνται από αντικειμενικούς λόγους, ανεξάρτητους από την ιθαγένεια των ενδιαφερομένων εργαζομένων, και είναι ανάλογες προς τον σκοπό που θεμιτώς επιδιώκεται από το εθνικό δίκαιο (προπαρατεθείσες αποφάσεις O'Flynn, σκέψη 19, και Borawitz, σκέψη 26).
- 26 Από το σύνολο της νομολογίας αυτής προκύπτει ότι μία διάταξη του εθνικού δικαίου, η οποία δεν είναι αντικειμενικά δικαιολογημένη και ανάλογη προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, πρέπει να θεωρηθεί ότι συνεπάγεται εμμέσως δυσμενείς διακρίσεις, εφόσον μπορεί, από τη φύση της, να θίξει περισσότερο τους διακινουμένους εργαζομένους απ' ό,τι τους ημεδαπούς εργαζομένους και ενέχει, συνεπώς, τον κίνδυνο να θέσει σε δυσμενέστερη μοίρα ειδικά τους διακινούμενους εργαζομένους (βλ., υπό την έννοια αυτή, προπαρατεθείσες αποφάσεις O'Flynn, σκέψη 20, Meints, σκέψη 45, και Borawitz, σκέψη 27).
- 27 Παρέλκει, συναφώς, η εξέταση του ζητήματος αν η επίμαχη διάταξη θίγει στην πράξη ένα πολύ σημαντικότερο ποσοστό διακινουμένων εργαζομένων. Αρκεί η διαπίστωση ότι η διάταξη αυτή είναι ικανή να παραγάγει ένα τέτοιο αποτέλεσμα (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσα απόφαση O'Flynn, σκέψη 21, και απόφαση της 28ης Απριλίου 2004, C-373/02, Öztürk, Συλλογή 2004, σ. I-3605, σκέψη 57).

- 28 Δεν αμφισβητείται ότι διατάξεις όπως οι επίδικες στην κύρια δίκη εφαρμόζονται ανεξαρτήτως της ιθαγένειας των εργαζομένων που αφορούν.
- 29 Πράγματι, το άρθρο 47 του βιβλίου V του SGB δεν προβλέπει για τους σκοπούς του υπολογισμού των επιδομάτων ασθένειας καμιά τυπική διαφορά στη μεταχείριση των ημεδαπών και των καταγόμενων από άλλο κράτος μέλος εργαζομένων.
- 30 Εντούτοις, η διάταξη αυτή δεν πρέπει να εξεταστεί αποσπασματικά, αλλά, αντιθέτως, πρέπει να εκτιμηθεί εντός του ευρύτερου πλαισίου στο οποίο προορίζεται να εφαρμοστεί.
- 31 Κατ' αρχάς, πρέπει να υπομνησθεί συναφώς ότι, σε περιπτώσεις όπως αυτή της κύριας δίκης, το ποσό του επιδόματος ασθένειας ποικίλλει αναλόγως των λαμβανομένων καθαρών αποδοχών, οι οποίες με τη σειρά τους καθορίζονται από τη φορολογική κατηγορία που αναγράφεται στη φορολογική καρτέλα του εργαζομένου αυτού, και ότι, δυνάμει μιας διοικητικής πρακτικής, ο διακινούμενος εργαζόμενος του οποίου ο σύζυγος εξακολουθεί συχνά να κατοικεί στο κράτος μέλος καταγωγής τους υπάγεται αυτεπαγγέλτως σε δυσμενή γι' αυτόν φορολογική κατηγορία, δηλαδή στην κατηγορία που εφαρμόζεται στην περίπτωση των έγγαμων εργαζομένων που όμως ζουν για μεγάλο χρονικό διάστημα χωριστά από τους συζύγους τους, αντί να υπαχθεί, όπως οι ημεδαποί εργαζόμενοι, στην ευνοϊκότερη φορολογική κατηγορία που εφαρμόζεται στους έγγαμους εργαζομένους που ζουν μαζί με τον σύζυγό τους, ο οποίος δεν ασκεί αμειβόμενη δραστηριότητα.
- 32 Ακολούθως, κάθε διόρθωση της φορολογικής κατηγορίας που σημειώνεται στη φορολογική καρτέλα προϋποθέτει, αφενός, ρητή αίτηση του διακινούμενου εργαζομένου, ο οποίος, όμως, ουδέποτε έχει ενημερωθεί από τις αρμόδιες αρχές ούτε για την ύπαρξη τέτοιας δυνατότητας διορθώσεως ούτε για την υποχρέωση υποβολής ειδικής αιτήσεως περί μεταβολής αυτής της φορολογικής κατηγορίας, καθώς και, αφετέρου, την έκδοση βεβαιώσεως από τη φορολογική αρχή του κράτους μέλους του οποίου είναι υπήκοος ο εργαζόμενος και την εις βάθος εξέταση της οικογενειακής και οικονομικής καταστάσεως του ενδιαφερομένου.

- 33 Τέλος, η διόρθωση της φορολογικής κατηγορίας στην οποία έχει υπαχθεί ο ενδιαφερόμενος δεν επηρεάζει το ύψος του επιδόματος ασθενείας που του χορηγείται. Πράγματι, όπως προκύπτει από τον φάκελο που διαβίβασε στο Δικαστήριο το αιτούν δικαστήριο, η σχετική με την εφαρμογή του άρθρου 47 του βιβλίου V του SGB νομολογία αποκλείει, στις περισσότερες περιπτώσεις, την αναδρομική μεταβολή του ύψους του επιδόματος αυτού και τη δέχεται μόνο σε περίπτωση που ο εργοδότης έχει μεν αρνηθεί παρανόμως την καταβολή αποδοχών στον ασφαλισμένο, αλλά στη συνέχεια απαλλάσσεται από την υποχρέωση αυτή στο πλαίσιο της εκτελέσεως της συμβάσεως.
- 34 Επομένως, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων αυτών, δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι η εφαρμογή ενός εθνικού συστήματος όπως αυτό της κύριας δίκης είναι ικανή να περιαγάγει τον διακινούμενο εργαζόμενο σε δυσμενέστερη θέση, από νομικής ή πραγματικής απόψεως, από εκείνη στην οποία θα βρισκόταν, υπό τις ίδιες συνθήκες, ο ημεδαπός εργαζόμενος.
- 35 Κατά συνέπεια, τα ασφαλιστικά συστήματα όπως αυτό στην υπόθεση της κύριας δίκης εισάγουν άνιση μεταχείριση εις βάρος των διακινούμενων εργαζομένων.
- 36 Πρέπει ως εκ τούτου να εξεταστεί αν η διαφορετική αυτή μεταχείριση μπορεί να δικαιολογηθεί από αντικειμενικούς λόγους και αν είναι ανάλογη του επιδιωκόμενου με το σύστημα αυτό σκοπού. Συναφώς, το Innungskrankenkasse προβάλλει επιχειρήματα σχετικά με τη διοικητική απλούστευση των διαδικασιών χορηγήσεως των επιδομάτων ασθενείας, καθώς και με τη λειτουργία που τους αποδίδει ο εθνικός νομοθέτης, δηλαδή αυτήν της εγγυήσεως προς τους διακινούμενους εργαζομένους ενός εισοδήματος που τους επιτρέπει να καλύψουν τις βιοτικές τους ανάγκες. Κατά την επιχειρηματολογία αυτή, υπολογίζοντας το ποσό του οφειλομένου επιδόματος κατ' εφαρμογήν προκαθορισμένων κριτηρίων του φορολογικού δικαίου, χωρίς να

προβαίνουν κατ' ανάγκη σε προηγούμενη εξέταση της ακρίβειας των κριτηρίων αυτών, οι οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης είναι σε θέση να καταβάλλουν γρήγορα τα επιδόματα αυτά και παρέχουν στους ενδιαφερομένους εργαζομένους τη δυνατότητα εισπράξεως ενός εγγυημένου εισοδήματος. Εξάλλου, η δυνατότητα της εκ των υστέρων διορθώσεως της φορολογικής κατηγορίας θα συνεπαγόταν μια σημαντική αναδρομική μεταβολή του ύψους του επιδόματος αυτού και θα υποχρέωνε τόσο τους εν λόγω οργανισμούς όσο και τους δικαιούχους σε μακροχρόνιους και πολύπλοκους υπολογισμούς.

- 37 Χωρίς να είναι αναγκαίο να εξεταστεί κατά πόσον σκοποί που σχετίζονται με την απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών, την εγγύηση εισοδήματος που καλύπτει τις βιοτικές ανάγκες και την πολυπλοκότητα των υπολογισμών που προϋποθέτει η καταβολή του επιδόματος μπορούν να αποτελέσουν θεμιτούς σκοπούς, αρκεί η διαπίστωση ότι, στην προκειμένη περίπτωση, τα επίδικα μέτρα υπερβαίνουν το αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπών αυτών μέτρο.
- 38 Πράγματι, όπως αναφέρει το αιτούν δικαστήριο, τέτοιου είδους σκοποί δεν εμποδίζουν την εκ των υστέρων διόρθωση του ύψους του επιδόματος, ιδίως με τη θέσπιση μηχανισμού για την εκ των υστέρων αναπροσαρμογή του ύψους του επιδόματος αυτού, λαμβανομένης υπόψη της πραγματικής καταστάσεως του ενδιαφερόμενου διακινούμενου εργαζομένου.
- 39 Η διαπίστωση αυτή επιρρωννύεται από το γεγονός ότι η γερμανική νομολογία έχει δεχθεί, σε μία τουλάχιστον περίπτωση, την αναδρομική τροποποίηση του ποσού του επιδόματος ασθενείας, η εφαρμογή της οποίας δεν δημιουργεί καμιά ιδιαίτερη δυσκολία, όπως αναγνώρισε ο σύμβουλος του Innungskrankenkasse κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.

40 Κατόπιν όλων των ανωτέρω, στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι είναι αντίθετη προς το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 η εφαρμογή από κράτος μέλος συστήματος χορηγήσεως ημερήσιου επιδόματος ασθενείας, όπως αυτό στην υπόθεση της κύριας δίκης, όταν, σύμφωνα με αυτό:

- ο διακινούμενος εργαζόμενος του οποίου ο σύζυγος κατοικεί σε άλλο κράτος μέλος υπάγεται αυτεπαγγέλτως σε φορολογική κατηγορία δυσμενέστερη από εκείνη στην οποία υπάγεται ο έγγαμος ημεδαπός εργαζόμενος του οποίου ο σύζυγος κατοικεί στο εν λόγω κράτος μέλος και δεν ασκεί καμιά αμειβόμενη δραστηριότητα

και

- δεν επιτρέπεται να ληφθεί υπόψη αναδρομικώς, όσον αφορά το ύψος του εν λόγω επιδόματος, το οποίο υπολογίζεται βάσει των καθαρών αποδοχών που, με τη σειρά τους, καθορίζονται από τη φορολογική κατηγορία, η εκ των υστέρων διόρθωση της κατηγορίας αυτής κατόπιν ρητής αιτήσεως του διακινούμενου εργαζομένου, βασιζόμενης στην πραγματική οικογενειακή του κατάσταση.

Επί των δικαστικών εξόδων

41 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο αποφαινεται:

Η εφαρμογή από κράτος μέλος ενός συστήματος χορηγήσεως ημερήσιου επιδόματος ασθενείας, όπως αυτό στην υπόθεση της κύριας δίκης, είναι αντίθετη προς το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996, όταν, σύμφωνα με αυτό:

- ο διακινούμενος εργαζόμενος του οποίου ο σύζυγος κατοικεί σε άλλο κράτος μέλος υπάγεται αυτεπαγγέλτως σε φορολογική κατηγορία δυσμενέστερη από εκείνη στην οποία υπάγεται ο έγγαμος ημεδαπός εργαζόμενος του οποίου ο σύζυγος κατοικεί στο εν λόγω κράτος μέλος και δεν ασκεί καμιά αμειβόμενη δραστηριότητα,

και

- δεν επιτρέπεται να ληφθεί υπόψη αναδρομικώς, όσον αφορά το ύψος του εν λόγω επιδόματος, το οποίο υπολογίζεται βάσει των καθαρών αποδοχών που, με τη σειρά τους, καθορίζονται από τη φορολογική κατηγορία, η εκ των υστέρων διόρθωση της κατηγορίας αυτής κατόπιν ρητής αιτήσεως του διακινούμενου εργαζομένου, βασιζόμενης στην πραγματική οικογενειακή του κατάσταση.

(υπογραφές)